

(Text för Reformationsdagen)

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Vi lyssnar till predikotexten från Rom 5:1–8 i Jesu namn.

1 När vi nu har förklarats rättfärdiga av tro, har vi frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus. 2 Genom honom har vi också tillträdde till den nåd som vi nu står i, och vi gläder oss i hoppet om Guds härlighet.

3 Men inte bara det, vi gläder oss också mitt i våra lidanden, för vi vet att lidandet ger tålmod, 4 tålmodet fasthet och fastheten hopp. 5 Och hoppet sviker oss inte, för Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den helige Ande som han har gett oss.

6 För när tiden var inne, medan vi ännu var maktlösa, dog Kristus i de ogudaktigas ställe. 7 Knappast vill någon dö ens för en rättfärdig – jo, kanske vågar någon dö för den som är god. 8 Men Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare.

Herre, helga oss i sanningen, ditt ord är sanning. Amen.

I dagens predikan uppmärksammar vi den lutherska reformationen. I morgon, den 31 oktober, är det 505 år sedan Martin Luther spikade upp sina 95 teser mot avlaten på kyrkdörren i Wittenberg, som traditionen säger. Romarbrevet hade en avgörande betydelse för reformationen.

Vår text börjar med orden "När vi nu har förklarats rättfärdiga av tro." Den blickar alltså tillbaka på det som har sagts tidigare. Vi ska gå tillbaka till brevets början för att få en översikt över den starka predikan av lag och evangelium som föregår vår text.

Guds lag

Efter sin inledning av Romarbrevet serverar aposteln Paulus en skarp lagpredikan om hur människorna har övergett den naturliga gudskunskapen, vilket väcker Guds vrede (1:18):

Guds vrede uppenbaras från himlen över all ogudaktighet och orättfärdighet hos människor som i orättfärdighet undertrycker sanningen.

Det här avsnittet, slutet av kapitel 1, är skrämmande aktuellt också i dag. Här får vi höra hur människorna trotsar den naturliga ordning som Gud har skapat och som de känner av naturen. Den allmänna uppenbarelsen säger en del om Guds osynliga egenskaper och makt. Den säger tillräckligt för att vi ska ödmjuka oss under honom och ära honom. Men i stället för att söka Gud sökte människorna sin egen ära, och därmed blev de dårar.

I tre utsagor hör vi hur Gud utlämnade människorna, eller med ett annat ord: prispav.

(1) Den första utsagan handlar om kroppsfixering och otukt av alla slag (1:24–25):

Därför utlämnade Gud dem åt deras hjärtans begär så att de orenade och förnedrade sina kroppar med varandra. De bytte ut Guds sanning mot lögnen och dyrkade och tjänade det skapade i stället för Skaparen.

(2) Den andra utsagan beskriver den synd som man i dag vill göra rumsren och naturlig, men som av Gud benämns som förvillelse (1:26–27):

Därför utlämnade Gud dem åt förnedrande lidelser. Deras kvinnor bytte ut det naturliga umgänget mot det som är onaturligt. På samma sätt lämnade männen det naturliga umgänget med kvinnan och upptändes av begär till varandra. Män gjorde skamliga saker med män och fick själva ta det rättvisa straffet för sin förvillelse.

Lägg märke till att denna synd är ett straff från Gud för människornas förvillelse. Det är ett oerhört exempel på avfallet i vår tid att man vill upphöja denna förvillelse som stolthet och kärlek. Vi får veta klart att upphöjandet av homosexualiteten är en följd av att människan har övergett den naturliga gudskunskapen.

(3) Det tredje slaget av utlämnande innefattar alla slag av sinnelag som är mot den skapade naturen (1:28–32):

Och eftersom de inte satte värde på kunskapen om Gud, utlämnade Gud dem åt

ett ovärdigt sinnelag så att de gjorde sådant som inte får göras. De har blivit fyllda av all slags orättfärdighet, ondska, girighet och elakhet, de är fulla av avund, mordlust, stridslystnad, svek och illvilja. De skvallrar och förtalar, de hatar Gud och brukar våld. De skrävlrar och skryter, de är påhittiga i det onda och olydiga mot sina föräldrar, vettlösa, trolösa, kärlekslösa och hjärtlösa. De känner mycket väl till Guds rättvisa dom, att de som handlar så förtjänar döden. Ändå gör de sådant, och de samtycker dessutom till att andra gör det.

Här får vi veta att det ingalunda är så att vi som inte utövar onaturliga lidelser skulle ha något att skryta av. Nej, inför de här orden ser vi att ingen av oss har något att skryta med. Också sådana "vardagssynder" som skvaller och förtal, olydnad och kärlekslöshet är fördömliga inför Gud.

I det andra kapitlet inskräper Paulus mycket starkt, att ingen av oss har någon ursäkt (2:3):

Men menar du att du ska komma undan Guds dom, du människa som dömer dem som handlar så och själv gör samma sak?

Inte ens judarna har något företräde över hedningarna. De som skröt med att ha gjort allt vad lagen krävde, de får sin mun tillstoppad (2:23–24):

Du som berömmar dig av lagen, du vanäras Gud genom att bryta mot lagen. Det står ju skrivet: För er skall hånas Guds namn bland hedningarna.

Och det här är just vad lagen är till för: att stoppa till munnen på den som tror att han har något att komma med själv.

I det tredje kapitlet citerar Paulus olika psaltar-texter, som tar ifrån oss allt eget beröm. Ingen är rättfärdig, ingen är förståndig, alla har blivit fördärvade. När Guds lag träffar oss, står vi alla med skuld inför Gud.

Vad finns det för hopp? I oss själva finns inget hopp. Vi är dömda till en evig skilsmässa från Gud, ett evigt straff för vår ondska, det som vi kallar helvetet. Som vi är i oss själva inför Gud är det eländigt ställt med oss.

Evangelium

Men Gud har tänkt annorlunda (3:21–24):

Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud utan lag, en som lagen och profeterna vittnar om, en rättfärdighet från Gud genom tro på Jesus Kristus för alla som tror. Här finns ingen skillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus.

Lagen och profeterna, alltså hela Gamla testamentet, har berättat att det ska komma en Frälsare, som ska ta bort synderna. I GT stadgades om offer, som skulle påminna om synd. Offren av tjurar och bockar kunde ändå inte i verkligheten ta bort synderna. De var bara förebilder för det verkliga offret. Det verkliga offret var Guds Son, som sändes till världen för att ta på sig vår synd.

Lagen säger att vi alla har syndat och saknar härligheten från Gud. Evangeliet, det glada budskapet, har redan skymtat fram i GT genom profeternas ord. Nu har det kommit. Profeterna sade: "Så säger Herren: jag ska frälsa mitt folk från deras synder." Apostlarna i Nya testamentet säger: "Skriftens ord har gått i uppfyllelse. Jesus Kristus, Messias, har frälst oss från våra synder."

Nu blir evangeliet avtäckt, uppenbart. Guds rättfärdighet lyser fram i sin klarhet i Jesus. Han blev vår rättfärdighet.

Vår text säger, att det skedde medan vi ännu var maktlösa, medan vi var ogudaktiga, medan vi ännu var syndare. Gud väntade inte på att vi först skulle befria oss från synden. Inte ens så att vi skulle bli lite bättre, försöka en aning. Nej, allt som vi har är under förbannelse. Också det bästa hos oss är fläckat av synd. Vi förmår helt enkelt inte bli fria i egen kraft.

Men just i det läget kom Gud till oss med frälsning, "när tiden var inne". I Gal 4:4f säger Paulus:

Men när tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen så att vi skulle få söners rätt.

Det här visar att Gud alltid har haft allt under kontroll. Redan på syndafallets dag meddelade Gud sin plan för Adam och Eva: kvinnans säd skulle komma för att trampa sönder ormens huvud. När ondskan på jorden växte, sände han en syndafloed för att förstöra allt. Han skonade bara åtta personer och en uppsättning djur. Sedan utvalde han ett folk, Abrahams efterkommande genom Isak och Jakob, att bli hans eget folk. Det var ett val av nåd, trots att t ex Jakob var en bedragare och inte var värd någon särskild godhet.

Inte heller Jakobs söner var särskilt fromma. Hans son Juda blev den ledande stamfadern och förfader till Jesus efter hans mänskliga härkomst. Han förde ätten vidare genom otukt. När Matteus berättar om Jesu stamtavla tar han med flera kvinnor med diskutabel bakgrund. Jesus skäms inte för att kalla oss bröder. Han blev en av det syndiga släktet, född av en syndig kvinna. Men han var själv utan synd. Han hade nämligen ingen jordisk far, utan var avlad av den Helige Ande. Och han stod fast i alla frestelser och levde ett rent och heligt liv. Därför kunde han bära fram sig själv som ett ofelritt offer, när han gick in i döden på korset. Han dog i ogudaktigas ställe.

Redan profeten Jesaja talar om det här, Jes 53:4–5:

Men det var våra sjukdomar han bar, våra smärtor tog han på sig, medan vi såg honom som hemsökt, slagen av Gud och pinad. Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade.

Rättfärdiggörelsen

Jesaja sade: "För att vi skulle få frid." Det här upprepar Paulus i vår text: "När vi nu har förklarats rättfärdiga av tro, har vi frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus."

Många går omkring med oro och ofrid men vet inte varför. De anar att det har att göra med att de inte lever rätt. De har ju en inre aning om att Gud finns och att han är helig, att han inte kan godkänna synden. När Johannes beskriver den femte vredesskålen (Upp 16:10f) ser han människor som hädar Gud för

sina plågor, men de omvänder sig inte. Den värsta tänkbara plågan är att inte ha frid med Gud.

Det budskap vi är satta att förkunna för oroliga människor är: Gud är nådig mot dig, kära själ! Han har älskat dig så, att han sände Jesus till världen för att ta bort dina synder i sin död på korset. När han har tagit bort dina synder, då finns de inte mera hos dig. Och finns inte synderna hos dig, utan på Jesus, då finns det ingen orsak till oro. Då kan vi säga med Jesus, som han sade till apostlarna: "Frid vare med er!"

Vad betyder då det, att det står att vi har förklarats rättfärdiga av tro? Betyder inte det, att vi först måste tro, för att vara rättfärdiga? Och vad betyder det att vara rättfärdig?

Ordet rättfärdig har att göra med ordet rätt, i betydelsen tingsrätt, eller rättegång. Det innebär att man har fått höra ett domsutslag: du är frikänd!

I vårt rättsväsende är det så att en domstol inte kan döma någon skyldig utan övertygande bevisning. Även om domaren skulle anse den anklagade vara skyldig, kan han inte utdöma något straff om det inte finns bevis.

Vi har redan sett, att vi är skyldiga inför Gud. Det behövs inga superåklagare för att leda det i bevis. Vi känner det själva i våra samveten. Och vi har sett hur lagen anklagar oss alla att vara skyldiga till döden. Men så kommer Jesus in i rättssalen. Han tar på sig all skuld. Han döms till döden i vårt ställe. Och vi blir frikända, trots att vi är skyldiga.

Sådan är Guds kärlek. Men han är också rättfärdig, för han har krävt ut straffet! Han har låtit den rättvisa domen drabba sin egen Son, för han är den ende syndaren, som har tagit hela världens synd på sig.

Det här skedde "medan vi ännu var maktlösa". Vi hade ingen egen kraft att åstadkomma det här. I andra översättningar står här "svaga". Längre fram står det att "Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare", och han dog "i ogudaktigas ställe".

Att bli rättfärdig av tro är att tro att domaren förklarar oss icke skyldiga tack vare Jesu förtjänst. Det är att tro att vi får gå ut i frihet, i

stället för att gå i fängelse under djävulen. Det är att ha frid med Gud, eftersom det inte längre finns någon synd som kan anklaga oss.

Motsatsen till tron är att vi försöker klara oss själva. Att vi står inför domaren och låter påskina att vi inte har förtjänat något straff. Att vi hänvisar till att vi har försökt så gott vi har kunnat.

Det håller inte. Den som står där i egen sak kommer att höra de gruvliga orden: "Gå bort ifrån mig, ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar." Tänk vilken ofrid, att ha sådana utsikter!

Men varför det, när vi i stället får ställa oss bakom Jesus och ta skydd av honom inför lagens anklagelser. Vi får hänvisa till att vi i hoppet fick hans rättfärdighet som täcker över all vår egen smuts. De kläderna är vita som snö, för de är tvättade i Jesu blod. Och det är i de kläderna som den stora skaran en gång står inför tronen, som allhelgonadagens texter talar om. Också du får vara med, för blodets skull!

Och redan här i tiden får du njuta frukterna av det som Jesus gjorde. Det är inte så, att du slipper alla besvär, alla problem och lidanden. Nej, men du har Jesus med mitt i allt detta.

För Jesu skull har vi tillträde till den nåd där vi står, redan här och nu. Därför jublar vi i hoppet om Guds härlighet, som är långt större än de lidanden vi upplever här. Och vi kan rentav jubla över våra lidanden, för Gud har sin avsikt med allt: "Lidandet ger tålamod, tålamodet fasthet och fastheten hopp."

I dag prisar vi Gud för att han sände Martin Luther och hans medarbetare för att på nytt uppenbara evangeliet för oss. Må vi också vara oförfärade i att föra ut Guds ords vittnesbörd och stå fasta i det, trots hån och förföljelse, trots att djävulen och hans anhang anfäktar oss både i vårt hjärta och i vår omgivning.

*Guds ord de måste låta stå,
det kan de ej fördärva.*

Bön: Lovad vare du Gud, och välsignad i evighet, som med ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp,

kärlek och tålamod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.